הִלְכוֹת תְּפִלָּה סִימָן צב צג צד

כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, מִשּׁוּם נִיצוֹצוֹת. וְהַמִּתְפַּלֵּל לֹא (יפ) יַשְׁתִּין עַד שֶׁיִּשְׁהֶא (לג) כְּדֵי הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, שֶׁכָּל אַרְבַּע אַמּוֹת תְּפִלָּתוֹ שְׁגוּרָה בְּפִיו וְרָחוֹשֵׁי מְרַחֲשִׁין שִׁפְוָותֵיהּ: ט * מ הָרוֹקֵק לֹא יִתְפַּלֵּל עַד שֶׁיִּשְׁהֶא אַרְבַּע אַמּוֹת. הַמִּתְפַּלֵּל לֹא יָרוֹק עַד שֶׁיִּשְׁהֶא אַרְבַּע אַמּוֹת. וְדוֹקֵא (יכ) (לד) לְרֻצוֹנוֹ, אֲבָל אִם נִזְדַּמֵּן לוֹ רַק מֵתָּר (לה) * (וְעַיֵּין לְקַמָּן סִימָן צ"ז (פ"ט)): י נ טוֹב לְהַן צְדָקָה קֹדֶם (לו) תְּפִלָּה:

מ יְרוּשַׁלְמִי שָׁם (פ"ג ה"א). נ בָּבָא בְּתְרָא (י.).

צג קֹדֶם שֶׁיִּתְפַּלֵּל צָרִיךְ לְשִׂחוֹת. וּבוֹ ד' סְעִיפִים:

א אִישָׁהּ (פ) (א) שָׁעָה אַחַת קֹדֶם שֶׁיָּקוּם לְהִתְפַּלֵּל כְּדֵי (ב) שֶׁיְּכַוֵּן לִבּוֹ לַמָּקוֹם, וְשָׁעָה אַחַת אַחַר הַתְּפִלָּה שֶׁלֹּא תְּהֵא נִרְאֵית עָלָיו כְּמַשָּׂאוֹי שֶׁמְּמַהֵר לָצֵאת מִמֶּנָּה: ב ב לֹא יַעֲמֹד לְהִתְפַּלֵּל אֶלָּא (ג) בְּאֵימָה וְהַכְנָעָה, (ד) לֹא מִתּוֹךְ שְׂחוֹק וְקַלּוּת רֹאשׁ וּדְבָרִים בְּטֵלִים, וְלֹא מִתּוֹךְ כַּעַס, אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה כְּגוֹן דִּבְרֵי תַּנְחוּמִין שֶׁל תּוֹרָה סָמוּךְ לִגְאֻלַּת מִצְרַיִם אוֹ סָמוּךְ לִ'תְּהִלָּה לְדָוִד' שֶׁכָּתוּב בּוֹ 'רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה', 'שׁוֹמֵר ה' אֶת כָּל אוֹהֲבָיו': ג גאֵין עוֹמְדִים לְהִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ דִּין וְלֹא מִתּוֹךְ הַלָּכָה שֶׁלֹּא יְהֵא לִבּוֹ טָרוּד בָּהּ, אֶלָּא מִתּוֹךְ הַלָּכָה (ג) (ה) פְּסוּקָה. הַגָּהּ: וְהֵינוּ נַמִי כְּמוֹ מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, כִּי 'פִּקּוּדֵי ה' יְשָׁרִים מְשַׂמְּחֵי לֵב' (תהלים יט ט) (טור): ד ה הָעוֹסֵק בְּצָרְכֵי צִבּוּר כְּעוֹסֵק בַּתּוֹרָה דָּמֵי, פְּרוּשׁ (ו) לְעִנְיַן לַעֲמֹד מִתּוֹכוֹ (ז) לְהִתְפַּלֵּל, שֶׁגַּם זוֹ שִׂמְחָה הִיא לוֹ שֶׁעוֹסֵק בְּצָרְכֵי צִבּוּר. ו וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים דְּהֵינוּ (ז) לְעִנְיַן דְּאֵינוֹ צָרִיךְ לִפְסֹק (ה) [ה] (ח) לְהִתְפַּלֵּל:

א בְּרָכוֹת ל' (ע"ב). ב שָׁם (ל"ב) [ל"א] (ע"א) וְרַשׁ"י (ד"ה אלא). ג שָׁם ל"א ע"א. ד יְרוּשַׁלְמִי שָׁם (פ"ה ה"א). ה טוּר וּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכ"ש העוסק) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ"ם (פ"ו ה"ח) וְסֵמַ"ג (עשין יט).

צד צָרִיךְ לְכַוֵּן נֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְדִין הָרוֹכֵב אוֹ יוֹשֵׁב בִּסְפִינָה. וּבוֹ ט' סְעִיפִים:

א אבְּקוּמוֹ לְהִתְפַּלֵּל, אִם הָיָה עוֹמֵד (א) בְּחוּץ לָאָרֶץ יַחֲזִיר פָּנָיו (ב) כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל (ג) ב וְיכַוֵּן גַּם

א בְּרָכוֹת ל' (ע"א). ב רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם (כ: ד"ה היה).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד (ה) [ו] לְהִתְפַּלֵּל. עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב, וְעַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה לְעֵיל סִימָן (ע') [ע"א] (סק"ב) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה:

בְּאֵר הֵיטֵב

ח (ימ) יַשְׁתִּין. אֲבָל מֻתָּר לְהִשְׁתִּין בְּמָקוֹם שֶׁהִתְפַּלֵּל. שלוכשין"ס פאצילו"ס מֻתָּר, עַיֵּן שָׁם: וּמִכָּל מָקוֹם מִדַּת חֲסִידוּת שֶׁלֹּא לְהַשְׁתִּין בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל תְּפִלָּה. מְגִלָּה דַּף כ"ז (ע"ב) מְגַן אַבְרָהָם (סק"י): ט (יכ) לִרְצוֹנוֹ. פְּרוּשׁ מִי שֶׁרוֹקֵק מֻחְמַת טִיהוּל. הָרַא"ש (פ"ג סי' לט):

א (פ) שָׁעָה אַחַת. תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כא. ד"ה חסידים) הוֹכִיחוּ מִגְּמָרָא (לב:) דְּאַף עַל גַּב דִּבְכָל מָקוֹם דְּקָאָמְרִינַן שָׁעָה שָׁעָה מֵעַטָּת, הָכָא פְּרוּשׁ שָׁעָה אַחַת מִי"ב שָׁעוֹת בַּיּוֹם. וּמִיהוּ זֶהוּ לַחֲסִידִים וְלִשְׁאָר עַם דֵּי בְּשָׁעָה מֵעַטָּת. מְגַן אַבְרָהָם (סק"א): (ג) שֶׁיְּכַוֵּן. הָאַר"י ז"ל הָיָה מִתְפַּלֵּל תּוֹךְ הַסֵּפֶר כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן מֵאוֹ (שער הכוונות סוף ענין בית הכנסת). וְהַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁהָאָדָם מַרְגִּישׁ בְּנַפְשׁוֹ. מְגַן אַבְרָהָם (סק"ב): ג (ג) פְּסוּקָה. דְּהֵינוּ שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בְּפִלְפּוּל קֹדֶם הַתְּפִלָּה, אֲבָל אִם עָסַק בְּפִלְפּוּל וְהִתְחִילוּ הַצִּבּוּר לְהִתְפַּלֵּל יִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם, וּבְפָרָט הָאִידָּנָא שֶׁאֵין מְכַוְּנִין. כֵּן כָּתַב מְגַן אַבְרָהָם (סק"ג): ד (ז) לְהִתְפַּלֵּל. נִרְאֶה לִי דְּוַקָא בְּדָבָר שֶׁאֵין בּוֹ טָרְדָּא, דּוּמְיָא דַּהֲלָכָה פְּסוּקָה. מְגַן אַבְרָהָם (סק"ד): (ה) לְהִתְפַּלֵּל. וְאֵין צָרִיךְ

בֵּאוּר הַלָּכָה

לְקַמָּן בְּסִימָן קנ"ח סָעִיף קָטָן ט' וְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר:

ט * הָרוֹקֵק וְכוּ'. וְדַוְקָא וְכוּ'. עַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (ח"א כלל כב סט"ז) דְּמִשְׁמַע מִדְּבָרָיו דְּהַאי וְדַוְקָא קָאֵי גַּם כֵּן אַרִישָׁא, וְלֹא נְהִירָא. וּבְתַלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (יד. ד"ה אי הכי) גַּם כֵּן לֹא נִזְכַּר הַקּוֹלָא דְּנִזְדַּמֵּן רַק אַרוֹקֵק אַחַר הַתְּפִלָּה:

* וְעַיֵּן בְּסִימָן צ"ז. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ק לה). וּבְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ק יא) מִסְתַּפֵּק דְּאָפְשָׁר תַּכָּף לְאַחַר הַתְּפִלָּה חֲמִירָא טְפֵי וְאָסוּר בְּכָל גַּוְנֵי עַד שֶׁיִּשְׁהֶא, דְּהָכָא לֹא שַׁיָּךְ הַטַּעַם מִשּׁוּם טָרְדַת הַלֵּב, וּמִסְתִּימַת לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ מַשְׁמַע לְהָקֵל בָּזֶה כְּהַתַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (שם):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(לג) כְּדֵי הִלּוּךְ. רְצוֹנוֹ לוֹמַר הַזְּמַן שֶׁל הִלּוּךְ אַרְבַּע אַמּוֹת, (כט) אֲבָל לְאַחַר שֶׁשָּׁהָה שִׁעוּר זֶה מֻתָּר לְהַשְׁתִּין אַף בַּמָּקוֹם שֶׁהִתְפַּלֵּל. וּמִכָּל מָקוֹם מִדַּת חֲסִידוּת שֶׁלֹּא לְהַשְׁתִּין בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל תְּפִלָּה. (ל) כָּתַב בְּסֵפֶר חֲסִידִים סִימָן (תתכ"ח) [תתכ"ח] שֶׁאֵין לְהַשְׁתִּין אוֹ לָרֹק בְּמָקוֹם שֶׁכִּסָּה דַּם חַיָּה וְעוֹף בִּכְרָכָה בְּעוֹד שֶׁהַדָּם מְכַסֶּה: מ (לד) לִרְצוֹנוֹ. פְּרוּשׁ מִי שֶׁרוֹקֵק מֵחֲמַת טִיהוּל (הָרַא"ש (פ"ג סי' לט)): (לה) וְעַיֵּן בְּסִימָן צ"ז. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דִּלְפָעָמִים מֻתָּר אַף בְּתוֹךְ הַתְּפִלָּה: י (לו) תְּפִלָּה. דִּכְתִיב (תהלים יז טו) 'אֲנִי בְצֶדֶק אֶחֱזֶה פָנֶיךָ'.

(לא) וּבְאֵיזֶה קְהִלּוֹת קְדוֹשׁוֹת נָתְקַן הַמִּנְהָג לִתֵּן צְדָקָה כְּשֶׁמַּגִּיעַ לְהַפָּסוּק 'וְהָעֲשֹׂר וְכוּ' וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל'. וְיֵשׁ מְקוֹמוֹת שֶׁנּוֹהֲגִין לִקְבֹּץ צְדָקָה בְּעֵת קְרִיאַת הַתּוֹרָה וְהוּא שֶׁלֹּא כַּהֲגָן, דִּמְבַטְּלִים עַל יְדֵי זֶה מִלִּשְׁמֹעַ קְרִיאַת הַתּוֹרָה וַעֲנִיַּת בָּרְכוּ אֶת ה' וְכוּ':

א (א) שָׁעָה אַחַת. תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (כא. ד"ה חסידים) הוֹכִיחוּ מִגְּמָרָא (לב:) דְּאַף עַל גַּב דִּבְכָל מָקוֹם דְּקָאָמְרִינַן שָׁעָה שָׁעָה מוּעֶטֶת, הָכָא פֵּרוּשׁוֹ שָׁעָה אַחַת מִשְּׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁעוֹת בַּיּוֹם. (פ) וּמִיהוּ זֶה לַחֲסִידִים, וְלִשְׁאָר עָם דֵּי בְּשָׁעָה מוּעֶטֶת שֶׁיִּשְׁהֶא קֹדֶם שֶׁיַּתְחִיל, שֶׁהוּא כְּדֵי הִלּוּךְ שְׁמוֹנָה טְפָחִים כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן צ' סוֹף סָעִיף כ', עַיֵּן שָׁם. כָּתַב בְּסֵדֶר הַיּוֹם (סדר הלימוד אחר התפילה) אִם יָכוֹל לְהִתְעַכֵּב עַד שֶׁלֹּא יִשְׁאַר עֲשָׂרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת טוֹב לוֹ, עַיֵּן שָׁם טַעֲמוֹ, גַּם כִּי הִיא יְשִׁיבָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הוּא מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ: (ב) שֶׁיְּכַוֵּן. הָאַר"י ז"ל הָיָה מִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ הַסִּדּוּר כְּדֵי שֶׁיְּכַוֵּן מְאֹד (שער הכוונות סוף ענין בית הכנסת), (ג) גַּם שֶׁלֹּא לְהַכְלִיעַ נְקֵדָה, (ג) וְהַכֹּל לְפִי מַה שֶּׁמַּרְגִּישׁ הָאָדָם בְּנַפְשׁוֹ: ב (ג) בְּאֵימָה וְהַכְנָעָה. שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ב יא) 'עִבְדוּ אֶת ה' בְּיִרְאָה' הֵינוּ הַתְּפִלָּה שֶׁהִיא לָנוּ בִּמְקוֹם עֲבוֹדָה, עֲשׂוּ אוֹתָהּ בִּירָאָה: (ד) לֹא מִתּוֹךְ וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר שֶׁאֵין עוֹמְדִים אֶלָּא מִתּוֹךְ אֵימָה וְהַכְנָעָה, אֲבָל כֵּיוָן דְּאֵין כָּל אֶחָד יָכוֹל לְהַכְנִיס בְּלִבּוֹ הַכְנָעָה וְאֵימָה, עַל כָּל פָּנִים לֹא יִתְפַּלֵּל מִתּוֹךְ שְׂחוֹק אֶלָּא מִתּוֹךְ שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה [בַּ"ח (ס"א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק"ב)]: ג (ה) פְּסוּקָה. (ז) שֶׁאֵין בְּהּ עִיּוּן וְלֹא מַחֲלֹקֶת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁרַד עַל יְדֵי זֶה בִּתְפִלָּה. וּמִכָּל מָקוֹם (ה) אִם עָסַק בְּפִלְפּוּל הֲלָכָה וְהִתְחִילוּ הַצִּבּוּר לְהִתְפַּלֵּל, יִתְפַּלֵּל עִמָּהֶם, וּבִפְרָט עַכְשָׁו שֶׁאֵין מְכַוְּנִים כָּל כָּךְ בְּתִפְלָּה, וְלֹא הַזְּהִירוּ אֶלָּא לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא יַעֲסֹק בְּפִלְפּוּל קֹדֶם הַתְּפִלָּה: ד (ו) לְעִנְיַן לַעֲמֹד. וּבִלְבַד (ו) שֶׁיְּהֵא דּוֹמֶה לַהֲלָכָה פְּסוּקָה, שֶׁלֹּא יְהֵא בָּהּ דָּבָר שֶׁל טִרְדָּה. (ז) וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לְבַטֵּל תְּפִלַּת הַצִּבּוּר מִשּׁוּם זֶה, וְכָל שֶׁכֵּן אִם מִתְיָרֵא שֶׁיַּעֲבֹר הַזְּמַן דִּרְשָׁאי לְהִתְפַּלֵּל: (ז) לְעִנְיַן וְכוּ'. וְכֵן פְּסָקוּ הָאַחֲרוֹנִים: (ח) לְהִתְפַּלֵּל. (ט) וַאֲפִלּוּ אִם יַעֲבֹר זְמַן הַתְּפִלָּה, אִם אֵין שָׁם מִי שֶׁיִּשְׁתַּדֵּל אֶלָּא הוּא וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ע' (ס"ד). (ט) וְאֵין צָרִיךְ לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם בְּשָׁבִיל תַּשְׁלוּמֵי שַׁחֲרִית, שֶׁכֵּיוָן שֶׁכְּשָׁעַת חוֹבָתוֹ הָיָה פָּטוּר מִמֶּנָּה מִן הַדִּין אֵין צָרִיךְ לְתַשְׁלוּמִין כְּלָל:

א (א) בְּחוּץ לָאָרֶץ וְכוּ'. פְּרוּשׁ (פ) כְּשֶׁעוֹמֵד בְּחוּץ לָאָרֶץ לְמִזְרָחָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יְכַוֵּן פָּנָיו לַמַּעֲרָב שֶׁהוּא כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּכְשֶׁעוֹמֵד מִצַּד מַעֲרָב כְּמוֹ בִּמְדִינוֹתֵינוּ יַחֲפֹךְ פָּנָיו לְמִזְרָח, וְכֵן בְּכָל הָרוּחוֹת. וְכֵן הַבָּאוּר בַּמֶּה שֶׁכָּתַב לְקַמָּן: הָיָה עוֹמֵד בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל יַחֲזִיר פָּנָיו וְכוּ' הָיָה עוֹמֵד בִּירוּשָׁלַיִם יַחֲזִיר פָּנָיו וְכוּ': (ב) כְּנֶגֶד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א' ח מח) 'וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ אַרְצָם': (ג) וְיכַוֵּן וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (ג) יְכַוֵּן לִבּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַחֲזִיר פָּנָיו נֶגְדָּם, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיְּחַשֵּׁב בְּלִבּוֹ וְרָעָיוֹנוֹ כְּאִלּוּ הוּא עוֹמֵד בַּמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַיִם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מט) מְגַן אַבְרָהָם (סק"ט): (נ) אֵלִיָּה רַבָּה (סק"ט): י (נא) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ט): א (נ) מְגַן אַבְרָהָם (סק"א): (ס) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ב): (ג) מְגַן אַבְרָהָם (סק"ב): ג (ד) דְּרָכֵי מֹשֶׁה (אות א): (ה) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ג): (ס) מְגַן אַבְרָהָם (סק"ג): ד (ו) מְגַן אַבְרָהָם (סק"ד): (ז) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ב): (ס) מְגַן אַבְרָהָם: (ח) פְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"ב): (ס) כָּל הָאַחֲרוֹנִים: (ט) מְגַן אַבְרָהָם (סק"ה): (ס) דִּרְישָׁה בְּיוֹרֶה דֵּעָה שמ"א (סק"ג) וּנְקֻדּוֹת הַכֶּסֶף (על הט"ז שם סק"ה) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, דְּלֹא כְּט"ז לְקַמָּן בְּסִימָן ק"ח (סק"א): א (נ) פְּרִישָׁה (דרישה סק"א): (ג) פְּרִישָׁה (סק"א):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah